

האם: „הוא היה איש הקוראן!“

את יוסוף בשנת 1969. הוא נידון לחמש שנים מאסר על פעילות חבלנית, אבל אבא שלנו הלך למושל ושיכנע אותו להוריד את המאסר לשלוש שנים. השופט היה מרוי גו. המישפט התנהל ביום שבו נודע על טביעתה של האונייה אילת.

„יוסף ישב בבתי-סוהר ברמאללה, ברמלה ובשכם. כשחזר, סיפר שקיבל מכות באשכים, וגילה גם שהחוקר רים והסוהרים בעטו בביטנו ונתנו מכות של זרם חשמלי. יוסוף התלונן בכלא על כאבים חזקים בביטנו, והוא נותח באסף הרופא. במשך תקופה מסוימת עבד כפועל בבית-החרושת אלסקה ברמאללה, ואחרי-כך עבר לעבוד במפעל אלקטרה, ליד אזור. אבל הוא לא עמד במאמץ שנדרש ממנו. הוא חזר הביתה, המשיך ללמד באליאקה ונכנס לשותפות עם אחד, בחנות-ספרים ב־רמאללה.“

משך שבוע ימים חיפשו כוחות-הביטחון אחר יוסוף אל-חואג'ה, המימשל הצבאי ערך בגדה מעצרי-מנע מראש, לרגל החמישה ביוני, ובין האנשים שעל הכוונת היה גם יוסוף.

באחד ביוני, חזר אחמד לביתו, אחרי שסיים את עבודתו. כך נודע לו שהמושל הצבאי של רמאללה הור מין אליו את המוכתר ואת דודו של יוסוף.

„הם רצחו“

אותו!“

„**ר** פענו לרמאללה עם פחד בלב,“ סיפר אחמד. „סגן-המושל אמר שהם עצרו את יוסוף בלילה הקודם, בשעה אחת-עשרה, באלי-בירה. לקחו אותו לחקירה, ואחרי שלוש שעות נתנו לו ללכת לישון בתא. בשבע וחצי בבוקר שוב לקחו אותו לחקירה. יוסוף, כך סיפר הקצין, ביקש ללכת לנוחיות. ידיו היו קשורות. הוא לא חזר משם, ואחרי 14 דקות הלך החוקר לחפש אותו. מצאו אותו מת. הקצין סיפר שהוא תולה את עצמו בעזרת צינור-גומי שמשתמשים בו לשיטפת הריצפה. יוסוף קשר את הצינור על החלון, והעביר את הקצה השני של הצינור סביב צווארו. „כך מצאנו אותו,“ סיפר הקצין. אחמד ביקש לראות את המקום שבו מצאו את אחיו מת. הוא ביקש לקבל חתימה מהצינור. לא אישרו את בקשותיו.“

דובר צה״ל מסר הודעה לפירסום: „גופתו של מור חמד יוסוף אל-חואג'ה, עציר ביטחוני, תושב הכפר נע' לין בגפת חברון, נמצאה תלויה בחדר-השירותים של בית-הכלא ברמאללה. רופא מקומי קבע שלא נמצאו בגופה סימני אלימות. האישה חשוד בביצוע מעשי-חבלה באי-זור ירושלים.“

„הלכתי אל עוזרו של סגן-המושל,“ סיפר אחמד. „דיברתי עם קצין צה״ל בשם רוני. אמרתי לו ששמעתי שבישראל יש דמוקרטיה, ביקשתי שיתנו לנו להזמין לבדיקה רופא של הצלב-האדום. הקצין דחה אותי, הוא אמר לי: הדמוקרטיה היא בתל-אביב. בשביל רמאללה יש מימשל צבאי.“

„לא ייתכן שאחי התאבד! רצחו אותו! זה מה שאמרי תי לקצין, יוסוף היה איש דתי. הוא לימד את הקוראן, גבר כזה לא מתאבד. הוא יודע שאדם כמוהו הולך לגני היתום אם הוא תולה את עצמו. הם רצחו אותו בגלל שבעטו עליו שנעלם.“

„הקצין ברמאללה הזהיר אותי, שאם מישהו בכפר יספר לעיתונאים על המיקרה, יקברו את יוסוף בבית-הקברות למתבלים ביריחו, ולא יתנו להשתתף בהלווייה ליותר מארבעה אנשים. לי אמר הקצין, שלא יתן לי מנוחה עד שלא אברח לירדן. אבל אני לא מסחר.“

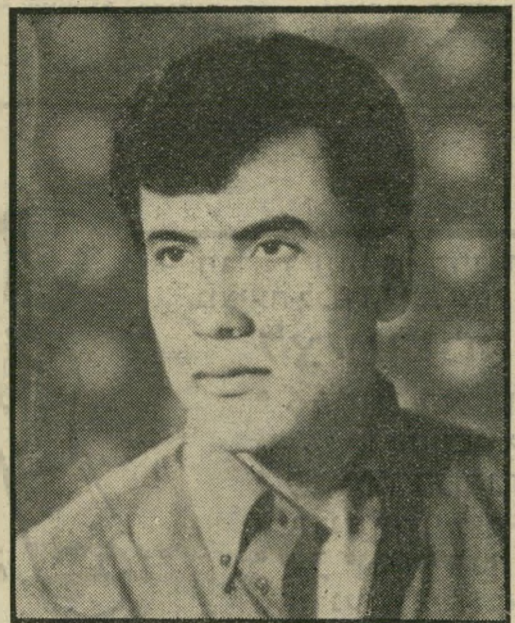
בבית קטן בכפר ממתינה עתה האלמנה, ורדיע חואג'ה ההרה, ללידתו של תינוקה השני, בעוד כחמישה חודשים. בבית אחר, סמוך, שוכבת על הריצפה חלימה, אמו של יוסוף. „הוא לא התאבד! הוא היה קדוש!“ זועקת האם, „יוסף — הרגו אותו!“

הגיב השבוע קצין בכיר בצה״ל על הפרשה: „זאת לא הפעם הראשונה שאסיר מתאבד בכלא. גם בכלא מגידו התאבדו שני חיילים. זה עניין ברור.“

האח: „הם רצחו אותו!“

האמנים

תולה

מוחמד

את עצמו?

אגים מאד. זו לא היתה הפעם הראשונה שהקצינים הישראליים באו הביתה לחפש את אחי. אנחנו שמונה אחים ואחיות בבית. יוסוף למד שלוש שנים את הקוראן באליאקה. זה היה אחרי 1967. מאר חר יותר, נתנו לו להיות מורה במיסגד. לראשונה עצרו

האשה: „לא יתכן שהתאבד!“

ה קצין במדי-הצבא החל משתעשע עם התינוק, מולו לחקירה. סרן מוריס הושיט את ידו, ליטף את פניו של התינוק ואמר בחיוך: „באמת, חבל על הילד הזה.“ ורדיע אל-חואג'ה הנפחדת חיבקה את התינוק בשתי ידיה ואימצה אותו אל ליבה, שניבא לה רעות. „על מה אתה מדבר?“ שאלה את הקצין. „מה אתה רוצה מהילד?“ הקצין התעלם מדבריה. המשיך ללטף את הילד שבזרועותיה. „חבל עליו,“ אמר בחיוך צופן-סודי. „חבל שהוא יישאר בלי אבא.“

האשה משכה את הילד הצידה בתנועה חדה, והריחקה אותו מטווח ידיו של הקצין. „אני לא יודעת איפה בעלי! אני לא יודעת!“ קראה. „מה אתה רוצה מחיי? ספרי לי,“ דחק בה סרן מוריס. „איפה רגלם ביריחו? באיזו כתובת?“

„היינו ביריחו רק חודש ימים, ואני לא יצאתי מהבית.“

השיבה האשה הצעירה. „אני באמת לא יודעת!“

הקצין שיחרר את האשה. היא קמה ויצאה למיסדרון. שם עמדו והמתינו לתורם לחקירה האח אחמד ואמו של מוחמד יוסוף חואג'ה, בעלה של ורדיע. שאתו חיפשו כוחות-הביטחון. תיאור הפרשה שהתחוללה במישרדו של סרן מוריס בא מפיו של האח אחמד אל-חואג'ה. צוות הכולם הזה שוחח איתו בשבת האחרונה בכפר נעלין. השוכן לא הרחק מרמאללה, והמוקף שטחים נרחבים של סלעים אפורים ומדכאים. נעלין דומה בכל לכפרים הארטיקיים מתקופת הסרט הניאוריאליסטי, הרחוקים מן הערים ומהציוויליזציה.

העוני בנעלין מדכדך, הבתים קודרים, התושבים נוסים עים להרוויח את לחמם בבתי-החרושת בערים בישראל, בייחוד בתל-אביב. כשביקש הצוות לשוחח, ברחוב הראשי של הכפר, עם קבוצת תושבים מנעלין, על נסיי הערים ומהציוויליזציה.

מאת

מרסל זוהר

בות מותו של מוחמד יוסוף אל-חואג'ה, התפורו אלה מייד. עיניהם היו מלאות פחד.

רק בתוך בית סגור, בין ארבעה קירות, הותרו הלשור נוח. תושביו הערביים של הכפר נעלין חוששים ממל-שנינים. אלה קיימים גם בכפר הנידח הזה. המלשינים המקומיים מדווחים לכוחות-הביטחון מי בא לכפר ועם מי הוא נפגש שם. תושבי נעלין אוטמים את הדלתות והחלונות בבתיהם, ורק או הם מעזים לדבר.

יוסף

על הכוונת

ה מיררף אחר מוחמד יוסוף אל-חואג'ה החל ב־26 בחודש מאי. בחצות הלילה, הזמין המושל הצבאי של רמאללה שישה נהגים מנעלין לבוא אליו. בין הנהגים היה גם אחמד, אחיו של יוסוף. השישה נחקרו אודות מקום-הימצאו של יוסוף. המושל הורה להביא לפניו גם את האם וגם את אשתו של יוסוף, שהגיעה לכפר עם תינוקה-כדי לבקר אצל הוריה.

לחקירה זו כל היו כל תוצאות, אך המושל לא יתרה למחרת היום הזמנו שוב אתה. האם והאשה אל הקצין ניס, לחקירה נוספת. גם המוכתר הובא.

סיפר אחמד: „אותי חקר סרן מוריס. הוא לקח ממני את רישיון-הנהיגה שלי. אני מפרנס את המשפחה, עובד כנהג-מימצאו של יוסוף. המושל הורה להביא לפניו גם שלי. הוא אמר לי: „אני לא רוצה שתעבוד. אני אפריע לך! אם תגיד לי איפה אחיך, אתן לך מייד לעבוד. מייד תקבל את רישיון-הנהיגה שלך.“

„אמרתי לו שאני לא יודע שום דבר. ב־27 וב־28 במאי שוב לקחו אותנו לחקירה. אחרי שהקצין אמר לאשתו של יוסוף שחבל על הילד, שיישאר בלי אבא, הוא הזהיר לי את רישיון-הנהיגה. התחלתי שוב לעבוד. עבר עוד יום, אבל לא שמענו דבר על יוסוף. היינו מודי-